

66. PERJANTAINA 12. TOUKOKUUTA 2000

kello 13

Päiväjärjestys**Ilmoituksia****Vaaleja**

- 1) Talousvaliokunnan täydennysvaali..... 1791

Ensimmäinen käsittely

- 2) Hallituksen esitys yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamista koskevien rangaistussäännösten uudistamiseksi..... 1791

Hallituksen esitys HE 184/1999 vp
Lakivaliokunnan mietintö LaVM 6/2000 vp

- 3) Hallituksen esitys laeiksi eräiden opetustointa koskevien lakien muuttamisesta 1799

Hallituksen esitys HE 10/2000 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 2/2000 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Jukka Gustafsson /sd
Leena-Kaisa Harkimo /kok
Satu Hassi /vihr

Nimenuhuuto

Nimenuhudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Eero Akaan-Penttilä /kok
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Janina Andersson /vihr
Ulla Anttila /vihr
Jouni Backman /sd
Tuija Brax /vihr
Merikukka Forsius /vihr

Leea Hiltunen /skl
Rakel Hiltunen /sd
Susanna Huovinen /sd
Matti Huutola /vas
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Liisa Jaakonsaari /sd
Gunnar Jansson /r
Ulla Juurola /sd
Reijo Kallio /sd
Seppo Kanerva /kok
Saara Karhu /sd
Juha Karpio /kok

Marjukka Karttunen-Raiskio /kok
 Jyrki Katainen /kok
 Tarja Kautto /sd
 Mari Kiviniemi /kesk
 Ossi Korteniemi /kesk
 Irina Krohn /vihr
 Kalervo Kummola /kok
 Mikko Kuoppa /vas
 Reijo Laitinen /sd
 Jouni Lehtimäki /kok
 Leena Luhtanen /sd
 Jukka Mikkola /sd
 Petri Neittaanmäki /kesk
 Sauli Niinistö /kok
 Tuija Nurmi /kok
 Pirkko Peltomo /sd
 Riitta Prusti /sd
 Veijo Puhjo /vas
 Susanna Rahkonen /sd
 Jussi Ranta /sd
 Maija-Liisa Rask /sd
 Mirja Rynnänen /kesk
 Pauli Saapunki /kesk
 Kimmo Sasi /kok
 Sakari Smeds /skl
 Katja Syvärinen /vas
 Hannu Takkula /kesk
 Esko-Juhani Tennilä /vas
 Martti Tiuri /kok
 Kari Urpilainen /sd
 Pekka Vilkuna /kesk
 Jari Vilén /kok
 Lasse Virén /kok

Eduskuntatyöhön liittyvissä tehtävissä olevat edustajat

Merkittään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi:

12.5. edustajat
 Satu Hassi /vihr
 Leena Luhtanen /sd
 15.—17.5. edustaja
 Tarja Kautto /sd
 15.—19.5. edustajat
 Timo Seppälä /kok
 Lasse Virén /kok

Sairauspoissaolot

Merkittään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta sairauden vuoksi:

12.5. edustajat
 Irina Krohn /vihr
 Reijo Laitinen /sd

Poissaololuvat

Merkittään, että puhemiesneuvosto on myöntänyt seuraavat luvat poissaoloon täysistunnosta muun syyn vuoksi:

12.5. edustajat
 Eero Akaan-Penttilä /kok
 Jukka Gustafsson /sd
 Matti Huutola /vas
 Seppo Kanerva /kok
 Marjukka Karttunen-Raiskio /kok
 Jouni Lehtimäki /kok
 Jukka Mikkola /sd
 Sauli Niinistö /kok
 Riitta Prusti /sd
 12.—16.5. edustaja
 Veijo Puhjo /vas

Uudet hallituksen esitykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot HE 35—56/2000 vp.

Kirjalliset kysymykset

Merkittään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot KK 182, 206, 218, 224, 229, 243, 245, 254, 264, 267, 269, 270, 272, 274, 275, 278, 279, 281—285, 288—294, 297, 300—304, 306, 310, 312, 316, 317, 320, 322, 323, 326, 330, 336, 338, 347, 349, 370/2000 vp.

Työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan jäsenet

Puhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Forsius vapautusta työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Pyyntöön suostutaan.

Puhemies: Ilmoitetaan, että työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan ensi tiistaina 16 päivänä toukokuuta kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 13 §:n mukaan jätettävä keskustansliaan viimeistään ensi tiistaina kello 11.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Talousvaliokunnan täydennysvaali

Vaaleja

Puhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on talousvaliokunnan täydennysvaali.

Kun täydennysvaalia varten vaalisäännön 8 ja 13 §:n mukaisesti jätetyssä ehdokaslistassa on valiokunnan jäseneksi ehdotettu valittavaksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimielinen ja että talousvaliokunnan jäseneksi on tullut valituksi ehdokaslistan mukaisesti ed. Nepponen.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamista koskevien rangaistussäännösten uudistamiseksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 184/1999 vp
Lakivaliokunnan mietintö LaVM 6/2000 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotukset yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

¹ **Annika Lapintie /vas:** Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan käsittelyssä ollut esitys yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamista koskevien rangaistussäännösten uudistamisesta on heti alusta lähtien ollut tavallaan väärinkäsitysten kohteena. Itse ainakin tulkitsin niin, että vaikka hallituksen esityksessä oli muutettu tiettyjä pykäläiä nykylaisäädännöstä, osaa pykälistähän oli syytäkin muuttaa, kun ne ovat niin vanhoja ja ovat koskeneet perinteistä kotirauhan käsitystä. — Varsinkin siinä osassa, joka on koskenut yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämistä ja osittain myös kunnianloukkausta, hallitus esitti muutoksia nykykäytäntöön. Näistä muutoksista hermostuneina ehkä pääasiassa tiedotusvälineitten edustajat arvioivat, että eduskunnan ja hallituksen tarkoituksena on nyt olennaisesti muuttaa suhtautumista julkiseen keskusteluun.

Toisaalta myös ne tiedemaihman edustajat, jotka olivat lakivaliokunnan kuultavina, totesivat, että kun sanamuotoja muutetaan, silloin on myös suuri vaara, että niiden tulkitaan merkitsevän jotakin. Koska erityisesti nyt käsiteltävänä olevaa 8 §:ää yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä oli tarkoitus muuttaa niin, että yksityiselämän suoja olisi heikompi niillä henkilöillä, jotka toimivat politiikassa, elinkeinoelämässä tai julkisessa virassa, ja tästä oli poistettu rinnastus muihin vastaavassa tehtävässä toimiin, niin kun tällaisia muutoksia tehdään, vaarana on, että käytäntö sitten rajoittaisi sananvapautta. Vaikka välttämättä nyt mitään ristiriitaa muutosten ja nykylain kanssa ei olisi ollutkaan, lakivaliokunta katsoi parhaaksi lähteä tekemään tekstitarkistuksia, jotta mitään väärinkäsitystä eduskunnan suhtautumisesta sananvapauteen ei syntyisi.

Itse olen tyytyväinen siitä, että valiokunta aivan yksimielisesti rinnastaa elinkeinoelämässä ja politiikassa ja julkisessa virassa toimiin henkilöihin myös ne, jotka toimivat vastaavassa tehtävässä ja voivat käyttää kansalaisiin kohdistuvaa valtaa. Sen lisäksi on myös ollut tarpeen tehdä tänne lisäys siitä, että tällaisten henkilöiden pelkästään siinä tehtävässään tekemänsä asiat eivät vaikuta heidän julkisuuskuvaansa, vaan heidän toimintaansa on arvioitava myös kokonaisuudessaan ja he ovat aina tavallaan 24 tuntia vuorokaudessa viranhoidossa.

Sen sijaan ongelmia herätti aika paljon se, millä tavalla klassisten julkisten yksityiselämää on rikosoikeudessa suojattava. Valiokunta todellakin pitkien harkintojen ja ministeriön tarkistusten jälkeen päätyi siihen, että pääsääntöisesti on todettava, että julkisuuden henkilöiden yksityiselämän käsittely esimerkiksi viihteellisissä julkaisuissa ei ole tavanomaisesti perusteltavissa asian yhteiskunnallisella merkittävyydellä. Tämä ajatus on kirjattu myös valiokunnan mietintöön. Olennaista siinä onkin se, että tällainen yksityiselämän riepottelu ei ole sallittua eikä toivottavaa, vaan kyse on siitä, että näillä asioilla on myös oltava yhteiskunnallisesti perusteltua merkitystä. Tyypiesimerkkinä siitä, minkälainen asia voisi olla yhteiskunnallisesti merkittävä, vaikka kyse ei olekaan poliittisen elämän tai elinkeinoelämän vallankäyttäjistä, on urheilija, joka jää kiinni esimerkiksi huumausaineiden tai dopingaineiden käytöstä. Tällaisen henkilön teolla on yhteiskunnallista merkitystä siinä mielessä, että vaikka suoranaisesti hänen huumeidenkäyttönsä ei vaikuta kenenkään henkilön poliittiseen tai yhteiskunnalliseen asemaan, siitä huolimatta esimerkiksi urheilijat ovat nuorisolle hyvin suuria idoleita ja heidän esimerkkinsä vaikuttaa. Jos tällaista tekoa ei voitaisi käsitellä julkisuudessa, se olisi aikamoista sananvapauden rajausta.

Siinä mielessä valiokunnan lisäykset varmasti mahdollistavat jatkossakin asiallisen uutisoinnin, ja tämä on ollut tarkoituksenakin. Todetaan nimenomaan se, onko yksityiselämän käsittely julkisuudessa sallittua vai ei, ja siinä pohditaan aina sitä, mikä on oikein ja missä kulkee yksityiselämän ja julkisen elämän raja. Yksityiselämä ei aina ole määriteltävissäkään, ja se vähän poikkeaa myös sen mukaan, miten henkilö aikanaan itse on lähtenyt julkisuuteen mukaan. Koen ainakin itse sen, että kaikkein tärkeintä on yhteiskunnallinen merkittävyys ja yhteiskunnallinen merkittävyys ei aina rajoitu siihen, millä tavoin henkilö toimii pelkästään elinkeinoelämässä tai politiikassa, vaan myös muunlainen toiminta voi olla hyvin laajasti yhteiskunnallisesti merkittävää.

Ainahan on myös rajanveto sen suhteen, että 8 § koskee nimenomaan totuudellista tietoa eli tietoa, joka pitää paikkansa. 9 §:n mukaan, joka koskee kunnianloukkausta, ei koskaan ole sallittua esittää valheellista tietoa tai vihjausta, joka selvästi ylittäisi sen, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä. Myös kunnianloukkauksen suhteen ihmiset ovat tavallaan jaettuina kahteen ryh-

mään. Niiden, jotka toimivat politiikassa, elinkeinoelämässä, julkisessa virassa, tieteesssä, taiteessa, on tavallaan aina siedettävä oman toimintansa laajempaa käsittelyä julkisuudessa, oli se sitten haluttua tai ei. Tämä onkin aivan olennaista sananvapaus-käsitteemme pohjalta, koska kansalaisten ainoa mahdollisuus arvioida tänä päivänä politiikassa tai elinkeinoelämässä toimivien ihmisten tekoja ja vallankäyttöä on todellakin se, että tiedotusvälineet näistä kirjoittavat. Millään muulla tavalla vallankäyttöä ei pystyäkään vaihtamaan.

Lakivaliokunnan mietintö on peruslinjausten osalta yksimielinen ja osoittaa sen, että hyvin vakavan pohdinnan jälkeen tähän muutokseen on päädytty.

2 Kari Myllyniemi /kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitystä todellakin muutettiin melkoisesti lakivaliokunnassa eräitten pykälien osalta, mutta todettakoon, että hyvässä yhteisymmärryksessä oikeusministeriön kanssa. Loppujen lopuksi se tuli tehtyä yhteistyössä.

Ei oikeusministeriö eikä lakivaliokuntakaan mietinnössään ole riittävästi arvostanut niin sanottua virastorauha-käsitettä. Kun vuonna 1998 muutettiin rikoslain 17 luvun ilkeävaltapäykälää, sen tunnusmerkistöä, korvattiin sillä osittain nyt käsitellyssä oleva virastorauhapykälä. Jo silloin arvosteltiin sitä, että rangaistukseksi tuli enintään sakkorangaistus. Se aiheuttaa muun muassa sen, ettei pakkokeinolain 1 luvun 1 §:n mukainen jokamiehen kiinniotto-oikeus ole käytössä silloin, kun virastorauhaa häiritään metelöimällä.

Uudessa muutetussa 24 luvun 3 §:ssä — niin sanottu julkisrauhan rikkominen — ei teon kuvauksessa ole lainkaan huomioitu, että teko voitaisiin toteuttaa myös metelöimällä. Se on tietenkin sinänsä luonnollinen seuraus aikaisemmin säädetyn ilkeävaltapäykälän muotoilusta. Vuonna 98 keskusteltiin uuteen pykälään, joka siis nyt on käsitellyssä, tehtävän sellainen muotoilu, että julkisrauhan yhtenä tekemuotona olisi myös häiritseminen niin sanotusti metelöimällä. Tästä on hyviä esimerkkejä ja paljon tätä tapahtuu esimerkiksi terveyskeskuksissa. Kansalainen saattaa mennä aivan rauhallisin mielin terveyskeskukseen, mutta sitten pinna palaa ja hän rupeaa siellä möykkäämään. Nykyinen pykälä, joka nyt on hyväksyttävänä, ei koskisi sitä lainkaan, vaan pitäisi käyttää ilkeävaltapäykälää, ja siinä rangaistusuhkana on vain sakkorangaistus. Eli henkilöä ei

voisi esimerkiksi henkilökunta siirtää pois terveyskeskuksesta, vaan siihen tarvittaisiin tässä tapauksessa poliisi. Tähän on eräs poikkeustapaus kuitenkin olemassa.

Nyt ei kuitenkaan tällaista tilannetta ole otettu huomioon, vaan tästä muutoksesta seuraa, että metelöivää henkilöä on ensiksi kehotettava poistumaan, ja jos hän ei noudata käskyä, voidaan häneen soveltaa edellä mainittua jokamiehen kiinniotto-oikeutta, koska julkisrauhan rikkominen toteutuisi myös jäämällä oikeudettomasti kyseessä olevaan paikkaan. Tämä ei millään tapaa hyvin selkeästi ilmene pykälästä.

Elävässä elämässä syntyy kuitenkin kiistoja siitä, kenellä on oikeus antaa poistumiskäsky, ja siten aiheutetaan tarpeettomia näyttövaikeuksia, varsinkin kun ennen poistamista on vielä pystytävä todistamaan, että poistumiskäsky on varmasti annettu. Kun kyseessä oleva pykälä saisi vastalauseen mukaisesti maininnan rauhan häiritsemisestä metelöimällä, olisi tapahtuma helppo todistaa ja asia voitaisiin helposti saada normaaliin päiväjärjestykseen. Tekemästämme muutosesityksestä johtuen myös rikoslain 17 luvun 13 §:ää, siis ilkeävalta- ja rikospykälää, olisi muutettava, koska muutoin samasta teosta olisi rangaistus määritelty kahdessa eri rikoslain pykälässä.

Tämän vuoksi kunnioitavasti ehdotan, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjana pidetään vastalauseen lakiehdotusta.

³ **Erkki Kanerva /sd:** Arvoisa puhemies! Vuosikymmeniä vireillä ollut rikoslain kokonaisuudistus alkaa olla vähitellen loppulaidallaan. Yksityisyyden suojaa käsittelevä rikoslain 24 luku on lähtökohtaisesti viime vuosisadalta, ja se oli tarkoitus uudistaa ja oli valmisteltu uudistettavaksi jo edellisen hallituksen aikana, mutta silloin se hanke ei ennättänyt tähän vaiheeseen saakka.

Tämän lakiesityksen varsin niukaksi jääneessä lähetekeskustelussa kiinnitin huomiota siihen, että edellinen ja nyt käsillä oleva esitys poikkesivat sananvapauden suhteen toisistaan sananvapauden tappioksi. Kirjoitettuna ero näytti pieneltä, ja keskustelun virittäminen siitä saattoi vaikuttaa hiustenhalkomiselta. Valiokuntakäsittelyn aikana kävi kiistatta ilmi oikeusministeriön vilpittömän tahto vaalia perusoikeutena arvostettavaa sananvapautta. Vilpittömältä vaikutti sekin vakuuttelu, että muutaman lauseen muuttamisella ei ollut tarkoitus kaventaa sananvapautta.

Oikeusministeriö oli kuitenkin sillä tavalla omien tekstiensä vanki, että hyvästä tahdosta huolimatta nämä vivahde-eroilta vaikuttavat mutta käytännössä tärkeät pykälämuutokset tuotettiin lopulta hyvässä yhteisymmärryksessä oikeusministeriön ja lakivaliokunnan kanssa yhdessä. Kun prosessi on tämän kaltainen, erityisesti niiltä osin mietintö antaa sangen hyvän ohjeen siitä, miten näitä vaikeasti kirjoitettaviksi osoittautuneita sananvapaussäännöksiä on käytännössä luettava ja tulkittava.

Muutoin yksimieliseen mietintöön sisältyy yhtä pykälää koskeva vastalause, jonka ed. Myllyniemi äsken uudisti. Luulen, että tämä vastalause selittyy enemmän edellisessä eduskunnassa käsitellyn rikoslain 17 luvun uudistamisen yhteydessä syntyneistä traumoista kuin nyt käsillä olevasta laista.

Ongelma siitä, kuka käyttää julkisessa virastossa isännänvaltaa sieltä poistettavaan henkilöön nähden, on vastalauseen perusteluksi synnytetty ongelma. Käytännössä sellaista ongelmaa tuskin esiintyy. Vastalauseessa kuvattua ongelmaa ei käytännössä myöskään voine syntyä siitä, onko jotakuta kehotettu poistumaan vai ei. Konkludenttisenkin käskyn on katsottava riittävän, ja se tulee näytetyksi viimeistään siinä vaiheessa, kun henkilö fyysisesti poistetaan. Sen sijaan joskus varhemmin tapahtuneen metelöinnin toteen näyttämässä voi olla niitä vaikeuksia, joita vastalauseessa kuvitellaan.

Kaiken kaikkiaan rikoslain 6 ja 24 luku vastaavat sekä sisällöltään että kirjoitustavaltaan tämän päivän tarpeita. Ne antavat tarpeellisen yksityisyyden ja kunnian suojan mutta takaavat samalla tärkeän viestinnän vapauden.

⁴ **Toimi Kankaanniemi /skl:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä rikoslain uudistuksen osa, jota nyt käsitellään, sai tosiaan lakivaliokunnassa pääosiltaan yksimielisen vastaanoton. Vaikka muutoksia pykäliin jonkin verran tehtiinkin, niistä oltiin yksimielisiä, mutta ei aivan kaikilta osin. Se osa, joka jäi loppuun asti erimieliseksi, on luonnollisesti vastalauseessa, jonka ed. Myllyniemi esitteli.

Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Myllyniemen ehdotusta käsittelyn pohjaksi.

Muitakin asioita käsiteltiin hyvin perusteellisesti valiokunnassa. Yksi asia, johon itse kiinnitin huomiota mutta jota en sen pidemmälle halunnut viedä, on ensimmäinen pykälä, joka on

muutettu valiokunnassa, eli 24 luvun 2 §, törkeä kotirauhan rikkominen. Siinä kohdin mielestäni enintään kahden vuoden rangaistus eli sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta on suhteellisen lievältä tuntuva moneen muuhun rikokseen verrattuna. Kotirauha on asia, jota lainsäätäjän ja yhteiskunnan pitää mahdollisimman pitkälle turvata. Kun on kysymys törkeästä kotirauhan rikkomisesta, olisin ollut valmis siihen, että tässä olisi menty tiukempaankin rangaistusmahdollisuuteen. Näin ei kuitenkaan tehty siitä syystä, että tämän rangaistusasteen katsotaan olevan osa kokonaisrangaistusjärjestelmää ja siinä suhteessa oikeassa suhteessa siihen. Mielestäni joskus valitut periaatteet eivät kuitenkaan ole ikuisia ja siksi näitäkin tulisi voida mieltä aivan nykyisen tarpeen mukaan. Todellakin pidän kotirauhaa niin arvokkaana asiana, että tulisi vielä mieltä jatkossa, ovatko rangaistukset tältä osin kohdallaan.

Arvoisa puhemies! Vaikeimmat kysymykset valiokunnassa ymmärtääkseni olivat 8 ja 9 §:n määräykset, joitten parissa pitkään viivytettiin ja asiantuntijoita kuultiin. 8 §:hän on rehellisen, totuudellisen tiedon levittämistä koskeva, kun taas 9 § on kunnianloukkausta koskeva, joka on siis epärehellistä toimintaa. 8 §:n yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämiseen palautettiin vihaus mukaan, joka on vanhassakin voimassa olevassa laissa, ja sitten politiikassa, elinkeinoelämässä tai julkisessa virassa tai tehtävässä toimivien rinnalle otettiin näihin rinnastettavassa tehtävässä toimivat, mikä voi vaikuttaa tämän toiminnan arviointiin mainitussa tehtävässä. Tämä muutos tehtiin, ja mielestäni tämä on hyvinkin perusteltua. Meillä on paljon sellaisia tehtäviä, jotka ovat politiikan ja elinkeinoelämän julkisen viran ulkopuolella, jotka kuitenkin on viisasta ja perusteltua rinnastaa näihin ja silloin kohdella tällaisia henkilöitä samalla tavalla kuin mainituissa tehtävissä olevia. Tähän muutokseen valiokunta yksimielisesti päätyi.

Kunnianloukkaus on vaikea asia, ja siihen tiettyä muutosta tehtiin, nimenomaan arvostelu, joka pitää hyväksyä, kun ollaan mukana politiikassa, elinkeinoelämässä, julkisessa virassa tai tehtävässä, tieteessä, taiteessa taikka näihin rinnastettavassa toiminnassa. Kuitenkin siinä on raja, että ei saa hyväksyttävyyttä ylittää. Mielestäni tämä sai hyvän muodon ja näillä voidaan elää niin sananvapauden periaatteitten kunnioittamiseksi kuin samalla myös yksityisyyden suojan riittäväksi varmistamiseksi. Tässä on ollaan tai-

teilemassa, etsimässä oikeaa kohtaa näiden kahden perustuslain säätämän asian väliltä. Valiokunta löysi ymmärtääkseni oikeusministeriönkin hyväksymän mallin tähän, ja se on nyt yksimielisesti tänne kirjattu.

Mitä tulee ilkivaltaan ja julkisrauhan — yhdellä k:lla — rikkomiseen, ed. Myllyniemi tätä perusteli. Sitä kantaa, ettei tätä otettaisi tässä lainsäädännössä esille, eli valiokunnan enemmistön kantaa perusteltiin muun muassa sillä, että järjestyslaki on tulossa. Kysyn vain, koska se on tulossa. Siitä lienee jonkin verran erimielisyyksiä. Toisaalta järjestyslaki tulee antamaan mahdollisuuden vain sakkorangaistukseen. Edelleen voi todeta, että jos järjestyslaki tulee jossain vaiheessa, silloin tietysti voidaan ja on ehkä syytä useammaltakin osin mutta esimerkiksi tältä osin rikoslaki ottaa tarkasteltavaksi ja yhteensovitettavaksi sen uuden järjestyslain kanssa. Luulen, että tarpeita tähän tulee muiltakin osin. Silloin tämäkin voidaan tietysti tarkistaa, että se on kohdallaan.

Mitä tulee niin sanottuun virastorauhaan, ed. Erkki Kanerva puhui traumasta tämän lainsäädännön edellisen uudistuksen osalta. En tiedä, jäikö meille jokin trauma vai ei. Minä itse en koe sellaista traumaa, vaan taustalla on se tosiasia, että ehkä ei eduskunnassa mutta yhä useammas- ssa virastossa, sosiaalipuolella, työvoimatoin- toissa ja muissa tällaisissa, joissa asiakkaat joutuvat ehkä ikävien asioiden kanssa asioimaan omilla asioissaan tänä tiukkana aikana, jolloin byrokraatia voi hyvin ja yksityinen ihminen on heikoilla, tulee tilanteita, että kaikkien mielentila ei pysy rauhallisena. Silloin tarvitaan valitettavasti myös säädöksiä, joilla näihin voidaan jo ennalta puuttua ja sitten, jos tällaista tapahtuu, myös jälkikäteen puuttua. Ei siinä mitään traumaa tarvita, ei tarvitse kuin kulkea silmät auki ja kuunnella, minkälaisia tilanteita jo tänä päivänä on tässä maassa.

Mielestäni lainsäädäntö saa olla pykälienkin osalta niin selkeä kuin mahdollista, jolloin heti lakikirjasta voi nähdä, onko tämä laillinen vai laiton teko. Toki yhdyn siihen, mikä nostettiin esille, että metelöinnin näyttö ja näyttökysymykset yleensä tällaisissa rikoksissa ja teoissa ovat vaikeita. Mutta siitä huolimatta emme voi näitä unohtaa ja jättää ikään kuin ei mitään olisi tapahtunut maassa. Meillä on tilanne vaikeutunut tällaisten asioiden osalta eikä niihin päästä puuttumaan juuri muutoin kuin lainsäädännön kautta.

Tässä me vastalauseen tekijät olemme halunneet nostaa tämän esille ja toivomme, että eduskunta siihen vastalauseen pohjalta yhtyy.

Puhemies: Vastauspuheenvuoro, ed. Kokkonen, ja näin perjantaina käytämme minuutin vastauspuheenvuorot.

⁵ **Paula Kokkonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ymmärrä sitä, miten kaksi edellistä puhujaa on katsonut, että näytökysymys olisi metelöintitapauksissa erityisen vaikea. Kun aikanaan olin Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen johtajana, näitä tilanteita sattui, joissa ihmiset tulivat metelöimään oltuaan tyytymättömiä terveydenhuollossa saatuun palveluun taikka kohteluun. Meteli oli sellaista, ettei siinä todistajia tarvinnut kovin kaukaa haeskella. Se oli hyvin havaittavaa ja kuuluvaa. Usein jouduttiin kutsumaan poliisi poistamaan nämä henkilöt. Minusta on asianmukaista, että poliisi kutsutaan ihmiset poistamaan eikä heitä ryhdytä poistamaan omin neuvoin. Siinä voi tulla monenlaista vahinkoa ja näyttövaikeutta myöhemmin.

⁶ **Matti Vähänäkki /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kankaanniemi arvosteli sinänsä ansiokkaassa puheenvuorossaan sitä, että kotirauhan rangaistusmaksimi ei ollut riittävä tai rangaistukset yleensä sillä kohtaa. Hän sanoi aivan oikein, että se johtuu siitä, että rikoslain kokonaisuudistuksessa pyritään tiettyihin yhteisesti hyväksytyihin menettelytapoihin rangaistuksen ankaruudessa. Sen sijaan ed. Kankaanniemen olisi parempi osoittaa kritiikkinsä tuomioistuimille. Ne seuraavat kulloistakin aikaa ja sitä, mikä rikos kansakuntaa milloinkin eniten kuohuttaa. Tällä hetkellä on monella suulla todettu, että rangaistukset esimerkiksi väkivaltarikoksissa voisivat olla huomattavasti suurempia. Maksimia nimittäin kyllä riittää, tai välystä, jossa rangaistus mitataan.

⁷ **Matti Kangas /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On esitetty, että kotirauhan rikkomisesta pitäisi rangaistuksia koven-taa, varsinkin jos kyseessä on törkeä kotirauhan rikkominen. Myös minä haluaisin korostaa, että kotirauha tulee taata myös lailla. Viime vuosilta on ollut enenevästi esimerkkejä, että kotirauhan

rikkomisia on tullut lisää, ja mielestäni kansalaisyllä tulee olla varmuus siitä, että on paikka, missä voi olla rauhassa, eli koti.

⁸ **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On helppo yhtyä edustajien Myllyniemen ja Kankaanniemen ajatuksiin ja puheisiin tästä asiasta, mikä koskee nimenomaan julkisrauhaa. Mielestäni on aivan erikoisen outoa, että Suomessa vanhastaan on kunnioitettu virastoissa olevaa työrauhaa, liittyy se sitten terveydenhoitoon tai mihin hyvänsä. Käsittäakseni lainsäädäntöteitse tätä asiaa pitäisi erityisesti korostaa ja myöskin antaa selvä näköala, että julkisten palvelujen rauhaa on kunnioitettava.

Tältä osin sen, mitä vastalauseessa todetaan, katson olevan erittäin hyvää ja perusteltua. Sinänsä ihmettelen ed. Erkki Kanervan väheksymistä, että tätä tuskin esiintyy ja tuskin on olemassa. Tämä on eräänlainen näkemys tässä asiassa olemassa, mutta kyllä meidän pitää Suomessa pyrkiä terveempään ja rehellisempään elämään, olkoon kysymyksessä liikehuoneisto, virasto tai joku muu julkinen paikka. Puheiden pitää olla sellaisia, että niitä kärsii kenen tahansa kuunnella. Tämä metelöinti on selkeästi estettävä täällä, niin kuin ed. Myllyniemi esitti.

⁹ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Koti- ja työrauha ovat asioita, joita lainsäädännön tulee tukea, suojella ja edistää, ja minä uskon siihen, mihin edustajien Myllyniemen, Kankaanniemen ja S. Lahtelan puheenvuoroissa on haluttu kiinnittää huomiota, ja tämän vuoksi kannatan ed. Myllyniemen tekemää esitystä.

¹⁰ **Marja Tiura /kok:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys tähtää yksityisyyttä, rauhaa ja kun-niaa koskevien säännösten selkeyttämiseen ja nykyaikaistamiseen. Tämä onkin todella tarpeen, jos esimerkiksi nykyiset kunnianloukkaus-säännökset ovat edelleen samassa muodossa kuin tullessaan voimaan vuonna 1894. Hallituksen esitys sisältää kuitenkin myös muuta kuin selkeyttämistä ja nykyaikaistamista. Erityisen selkeästi hallituksen esitys muuttaisi julkisuuden henkilöiden asemaa suhteessa tiedotusvälineisiin. Tässä onkin kyseessä niin sanottu julkislaiki, jota tuttavallisesti kutsutaan myös Lex Hy-nyksi.

Yksityiselämän loukkaamisesta joukkotiedotusvälineissä tuli rangaistava teko vuonna 1975.

Tämän muutoksen taustalla oli tuolloin aikakauslehtien ja niiden lukijoiden kasvanut kiinnostus julkisuuden henkilöiden yksityiselämää kohtaan. Laki aiheutti 70-luvulla kauhistusta tiedotusvälineissä, mutta sen asettamiin rajoihin on kuitenkin totuttu nopeasti ja se on ollut myös kohtuullisen käyttökelpoinen.

Yksityisyyden suoja on tärkeä perusoikeus. Hallitusmuotomme turvaa jokaisen yksityiselämän, kotirauhan ja kunnian. Kuitenkin myös julkisuus ja sananvapaus ovat yhtä perustavanlaatuisia oikeuksia. Tiedotusvälineillä pitää olla oikeus kertoa merkittävää poliittista ja taloudellista valtaa käyttävien henkilöiden tekemisistä. Tämä on perusteltua erityisesti silloin, kun nämä tekemiset vaikuttavat henkilön toiminnan arviointiin hänen hoitamassaan tehtävässä.

Yksityisyyden suojan ja sananvapauden ollessa keskenään ristiriidassa on tärkeää, että lainsäädännöllä määritellään tiedotusvälineiden toiminnalle selkeät rajat. Yksityiselämän loukkaamisena ei pidetä nykyisen lain mukaan sellaisen tiedon julkistamista, joka koskee henkilön menettelyä julkisessa virassa tai tehtävässä, elinkeinoelämässä, poliittisessa toiminnassa tai muussa näihin rinnastettavassa toiminnassa ja on tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi.

Hallituksen esityksestä oli jätetty pois sanat "tai muussa näihin rinnastettavassa toiminnassa". Nämä sanat antavat tällä hetkellä tiedotusvälineille mahdollisuuden käsitellä urheilijoiden, taiteilijoiden ja muiden julkisuuden henkilöiden asioita. Muista julkisuuden henkilöistä voidaan mainita esimerkiksi yhteiskunnallista valtaa käyttävien järjestöjen, kuten työmarkkinajärjestöjen, toimijat. Uudessa hallituksen esityksessä ei siis mainita julkisuuden henkilöitä ryhminä, vaikka ne vuonna 1997 annetusta samansisältöisestä esityksestä löytyivät.

Perusteluissa todetaan, että julkisuuden henkilöiden rinnastaminen laissa poliittisen ja taloudellisen vallan käyttäjiin saattaisi antaa väärän viestin siitä, että heidän yksityiselämästään saisi kertoa ilman heidän suostumustaan yhä vapaammin.

Lakivaliokunta on katsonut säännöksen olevan liian suppea ilman näitä sanoja. Nykyisiin säädöksiin ei pitäisi tehdä muutoksia, varsinkin kun ne ovat käytännössä osoittautuneet toimiviksi. Perustuslakivaliokunta piti ilmausta "muussa näihin rinnastettavassa toiminnassa" liian epätas-

mällisenä ja esitti lausunnossaan sen täsmentämistä. Säännöksen täsmentäminen osoittautui kuitenkin hankalaksi. Lakivaliokunnan ehdottama lisäys "taikka näihin rinnastettavassa toiminnassa" vastaa nykyistä säätelystä, jonka soveltamisessa ja tulkinnessa ei ole ilmennyt erityisiä ongelmia.

Tällä hetkellä Julkisen sanan neuvosto jakaa meidät suomalaiset kolmeen ryhmään yksityiselämämme suojan suhteen. Ensimmäiseen ryhmään luetaan poliitikot ja taloudelliset päättäjät, toiseen ryhmään niin sanotut klassiset julkkikset ja kolmanteen kaikki muut. Hallituksen esitys muuttaisi tätä jakoa niin, että esimerkiksi viihdetäiteilijät ja huippu-urheilijat laskettaisiin kuuluviksi saman kaltaisen yksityisyyden suojan piiriin kuin kaikki muut, tavalliset ihmiset. Eräiden laskelmien mukaan jopa 80 prosenttia viikkolehden materiaalista jäisi julkaisematta, mikäli hallituksen esitys hyväksyttäisiin sellaisenaan.

Hallituksen esittämän lainmuutoksen todelliseksi vaikutus olisi se, että julkkiksista kirjoitetaan yhä enemmän heidän omilla ehdoillaan. Arveluttavaksi tämän tekee erityisesti se, että monelle julkisuuden henkilölle julkisuus on myöskin elinkeino ja myönteinen julkisuus siten tärkeää myöskin taloudellisista syistä. Julkisuuden henkilöiden ei pitäisi itse saada määrätä siitä, millaista julkisuutta he haluavat tai saavat. Jos julkkiksen asema julkisuuden henkilönä ei enää anna oikeutta kertoa hänen yksityiselämästään, on tämä oikeus vain ja ainoastaan ostettavissa. Tämä johtaisi vääristyneeseen julkisuuteen ja rajoittaisi sananvapautta. Lainsäädännöllä luotaisiin näin Suomeen todelliset julkkismarkkinat.

Lakivaliokunta huomioi mietinnössään myös hallituksen esitykseen sisältyvän yksityiselämää koskevan vihjauksen esittämisen kiellon. Hallituksen esittämä kiello koskisi myös poliitikkoja ja taloudellisen vallan käyttäjiä. Tällöin kaikki tieto, jota ei ole lopullisesti todeksi osoitettu, voitaisiin tulkita vihjaukseksi. Pelkona olisi se, että tämä rajaisi pois muun muassa pakinoiden ja erilaisten satiirien kirjoittamisen. Lakivaliokunta ehdottaa, että vihjaus sisällytetään momenttiin, sanan "vihjaus" lisääminen säännökseen kun ei todellakaan oikeuta valheellisten vihjausten leviämiseen. Tämähän on rangaistavaa kunnianloukkauksena.

Kotirauhan suojaama alue pysyy hallituksen esityksessä suunnitelleen ennallaan. Mutta tarkoituksena olisi määritellä tämä alue nykyistä lain-

säädäntöä tarkemmin. Epäselvyyksiä asiassa tuottavat uuden tekniikan, kuten kännyköiden ja sähköpostin, mahtuminen tähän yhtälöön.

Niin sanottua julkista rauhaa ja virastorauhaa koskevat erilliset säännökset ollaan korvaamassa luvaton tunkeutumista koskevilla uusilla rangaistussäännöksillä. Lakivaliokunta ehdottaa perustekomuodon rikosnimikkeeksi julkisrauhan rikkomista. Nimikkeestä riippumatta nämä säännökset suojaisivat virastojen ohella muun muassa liikehuoneistoja, tuotantolaitoksia ja toimistoja. Virastorauhan tärkeys on viime aikoina korostuneesti tullut esiin muun muassa terveyskeskuksissa ja sairaaloissa lisääntyneiden huumeongelmien ja häiriikkökäyttäytymisten vuoksi.

Lopuksi, arvoisa puhemies, riippumatta siitä, mitä me tässä salissa hyväksymme, auki jää kuitenkin edelleen kysymys rajanvedosta. Yksityiselämän tarkan piirin määrittäminen on aina vaikeaa. Yksityiselämän käsitteen sisältö vaihtelee henkilöiden ja tilanteiden mukaan. Joillekin julkiseen rooliin kuuluu luonnollisena osana sellaisten asioiden tuominen julki, jotka taas toisille ovat hyvin yksityisluonteisia. Esimerkkeinä voimme mainita avioerot ja erilaiset mielenterveysongelmat. Rajanveto yksityisyyden suojan ja sananvapauden välillä tapahtuu käytännössä vasta sen jälkeen, kun uusi laki on astunut voimaan. Me asetamme tälle rajanvedolle sen yleiset puitteet.

Yksityisyyden suojasta puhuttaessa meidän pitää joka tapauksessa muistaa, että julkisuuden henkilö tekee itse valinnan astuessaan julkisuuteen. Julkisuuteen asettuvan on myös kestettävä sen aiheuttamat paineet. Sananvapaus, kuten myös yleisön vapaus saada tietoa, on perusoikeus, eikä sitä saa nykyisestä merkittävästi rajoittaa.

¹¹ **Paula Lehtomäki /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Jatka siitä, mihin ed. Tiura jäi, eli lyhyesti käsitteisin yksityisyydensuoja-asiaa. Kuten lakivaliokunnan mietinnöstä käy ilmi, valiokunta on kokenut ongelmallisena niin sanottujen klassisten julkisuuden henkilöiden aseman. Todellakin, niin kuin täällä on tullut esille, valheen tai valheellisen vihjauksen levittäminen ei edelleen tämänkään lain mukaan tule olemaan hyväksyttävä.

Suurimpana ongelmana rajanvedossa on se, että meillä on oikeuskäytäntöä äärimmäisen vähän. Sitä on vähän juuri siitä syystä, että ne julki-

suuden henkilöt, jotka kokevat tulleen kaltoin kohdelluiksi tiedotusvälineissä, ani harvoin kykenevät nostamaan asiasta oikeusjutun, koska tiedossa on vain yhä enemmän repostelua. Oikeuskäytännön vähyyttä me emme tietenkään lailla pysty korjaamaan, vaan toivomme, että rajanvetoja tullaan hakemaan myös sillä tasolla.

¹² **Anni Sinnemäki /vihr:** Arvoisa puhemies! Ottaisin esiin yhden kysymyksen, johon valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat kiinnittäneet huomiota. Kysymys on rikoslain 24 luvun 3 ja 4 §:stä, jotka valiokunta ehdottaa muutettaviksi nimeltään julkisrauhan rikkomiseksi ja törkeäksi julkisrauhan rikkomiseksi. Kyseisen luvun pykälissä teon rangaistavuus on kytketty muun tunnusmerkistön toteuttamiseen oikeudettomasti. Asiantuntijoiden mielestä lakitekstistä ei käy kovin selvästi esiin, mitä oikeudettomuudella kulloinkin tarkoitetaan. Osa heistä on peräänkuuluttanut tekstin tai ainakin lain perustelujen täydentämistä tältä osin.

Säännösten tarkkarajaisuus rikoslainsäädännössä on keskeistä. Rajan rangaistavan ja rankaisematta jäävän välillä pitäisi käydä mahdollisimman selvästi ilmi suoraan kirjoitetun rikoslain tekstistä. Kyseiset pykälät koskettavat osaltaan tiettyjä keskeisiä perusoikeuksiamme, muun muassa kokoontumisvapautta eli käytännössä mielenosoitusoikeutta. Se, milloin tunkeutuminen salaa tai harhauttaen liikehuoneistoon, tuotantolaitokseen, kokoustilaan tai meneminen sellaisen rakennuksen aidatulle piha-alueelle on oikeudetonta ja milloin taas ei, olisi tämän vuoksi erittäin tärkeää määritellä tarkemmin esimerkiksi lain perusteluissa annettavin esimerkein.

Nyt on vaarana, että lakia aletaan tulkita siten, että se vaarantaa mielenosoitusvapauden toteutumisen. Lakitekstissä sanotaan, että julkisrauhan rikkomisena ei pidetä tekoa, josta on aiheutunut ainoastaan vähäistä haittaa. Mutta miten tämä lopulta määritellään? Onko mahdollista, että täysin rauhallisen mielenosoituksen pitämisen tulkitaan aiheuttavan haittaa esimerkiksi yrityksen imagolle ja toiminnalle? Nykyisessä lakitekstissä piilee uhka, että mielenosoitusvapautta voidaan näiden pykälien avulla aiempaa herkemmin rajoittaa. Tämän halusin tuoda esille.

¹³ **Oikeusministeri Johannes Koskinen:** Arvoisa puhemies! Keskustelussa on tullut esille aivan osuvia näkökohtia, jotka esityksen käsitte-

lyssä sekä julkisuudessa että valiokuntatyössä ovat nousseet esille. Varsin valitettavaa oli se sävy, jolla julkisuudessa lähinnä tiedotusvälineiden puolelta lähdettiin taistelemaan ikään kuin tuulimyllyjä vastaan, kun tarkoituksena oli niminomaan hakea vain mahdollisimman täsmällinen sanamuoto yksityisyyden suojaa koskeville lakiteksteille siten, että ne vastaisivat vallinnutta oikeuskäytäntöä sekä Julkisen sanan neuvoston käytäntöä. Tässä ei ilmeisesti aivan onnistuttu, mutta ne reaktiot, että tässä olisi pyritty sananvapautta rajoittamaan, olivat täysin ylimitoitettuja ja perusteettomia, koska sellaisia tarkoituksiperiä ei ollut.

Tätä on nyt hiottu ja saavutettu varmaankin ihan onnellinen lopputulos. Tässä on kiinnitetty myös ansiokkaasti huomiota siihen, että oikeuskäytäntöä näistä asioista on vähän. Siitä muodostuu sitten satunnaista luonteeltaan, kun ei ole ehtinyt muodostaa ikään kuin selkeitä linjoja.

Julkisen sanan neuvoston tulkintalinjat ovat monin verroin tärkeämpiä kuin tuomioistuinten siis tähän saakka vakiintuneet ja muodostuneet käytännöt. Sillä on myös monia edullisia puolia. Se on nopeampaa, halvempaa ja valitettavasti näyttää siltä että tuomioistuintapausten harvalukuisuuden vuoksi myös varmempaa kuin yksittäisten tuomioistuinten linjanvedot näissä ratkaisuissa. Erityisesti viitataan tässä korvauskäytäntöön. Julkisen sanan neuvoston suositusten pohjalta on myös tullut paljon sopimusratkaisuja eliikkä ei ole jouduttu myöskään korvauksista riitelemään käräjäsaleissa vaan on pystytty sopimaan lähinnä tiedotusvälineiden ja vahingon kärsineiden kesken.

Viittasin korvauskäytännön satunnaisuuteen ja epävarmuuteen juuri näissä immateriaalisissa vahingoissa. Sen vuoksi asetettiin muutama viikko sitten toimikunta valmistelemaan vahingonkorvauslain muutosta, täsmentämistä, jolla saatettaisiin paremmin suhteeseen erityyppisistä vahingoista maksettavat korvaukset. Ensi vaiheessa siellä kootaan oikeuskäytäntöä ja selvitetään, minkälaisia epäkohtia on nykyisen vahingonkorvaussäännösten aikana syntyneet.

Toivon, että tämä keskustelu ja lakivaliokunnan työ ovat täsmentäneet yksityisyyden suojaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Toivoisin, että siinä myös niin sanottujen julkisten osalta pidettäisiin huoli siitä, että kyllä heilläkin on oikeus yksityisyyden suojaan, vaikka he sitä astumi-

sellaan julkisuuteen ovat jossakin määrin rajoittaneet. Tässä on ehkä hiukan liikaa ollut sitä käsitystä, että kun kerran joutuu tai hakeutuu julkisuuteen, sen jälkeen olisi vapaata riistaa. Näin ei ole eikä pidä olla uudenkaan säännösten aikana.

¹⁴ **Henrik Lax /r:** Arvoisa rouva puhemies! Fru talman! Muutama kommentti täällä esitetyn johdosta. Oikeastaan oikeusministeri Koskinen vei eräät sanat suustani. Olisin nimittäin halunnut yhtyä ensin ed. Annika Lapintiehen, kun hän esitteli, miten valiokunnassa yksityisyyden ja sananvapauden vaatimukset on sovitettu yhteen. Olisin vain siihen halunnut lisätä, että Julkisen sanan neuvoston ohjaava merkitys on monin verroin tärkeämpi kuin rikoslaki tässä. Rikoslaki on äärimmäisiä tapauksia varten. Tässä on nyt todettu, että näitä tapauksia onkin hyvin vähän.

Ed. Erkki Kanerva perusteli, miksi valiokunta ei yhtynyt ed. Myllyniemen esitykseen, kun hän halusi metelöinnin liittää virastorauhaa varmistavaan pykälään. Yhdyn ed. E. Kanervan esittämisiin perusteluihin ja luen varmemman vakuudeksi vielä muutaman rivin valiokunnan mietinnöstä. Todellakaan tässä ei mitään oikeustilaa heikennetä näillä ehdotuksilla. "Valiokunta toteaa, ettei ehdotettu sääntelytapa vaikuta heikentävästi virastossa työskentelevien rauhaan. Jos virastossa metelöivä ei henkilökunnan asianmukaisesti poistumiskehotuksesta poistu vaan jää virastoon, voidaan häntä rangaista - - luvattomasta tunkeutumisesta." Tällöin on käytettävissä myös jokamiehen kiinniotto-oikeus, mitä ed. Myllyniemi peräänkuulutti. Valiokunta ei halunnut tällöistä tarta på tarta -lakia säätää.

Sitten ikuisuuskyseminen, jonka ed. Toimi Kankaanniemi nosti esille, kun hän pohdiskeli törkeän kotirauhan rangaistusasteikkoa. Haluan vain tässä todeta, että valiokunta ei ole kyllä sellaista signaalia halunnut antaa, että tässä haluttaisiin millään lailla lieventää nykyistä oikeuskäytäntöä. Näin ei tätä pidä ymmärtää, vaan kyllä asteikon määrittäminen on sopusoinnussa rikoslain kokonaisuudistuksen kanssa. Tämä on lähempänä, sanoisinko, yleisesti hyväksyttyä oikeuskäytäntöä. Meidän tuomioistuimemme eivät yleensä sovela vanhojen asteikkojen yläpäättä. Mutta tämä on tyypillinen asia, joka aina puhuttaa. Asteikkoihin joudutaan sen vuoksi aika ajoin palaamaan myös lainsäädännöllisin tarkistuksin. Ehkä näin käy tässäkin asiassa.

¹⁵ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys, joka koskettaa yksityisyyden suojaa ja kunnian loukkaamista, olisi mielestäni voinut olla tiukempi, koska lehdistössä synnytetään vääriä mielleyhtymiä, vääriä mielikuvia, tehdään shikaania kirjoittelua. Tässä suhteessa ei vielä kukaan lainsäädäntö ole sillä tasolla, jolla sen mielestäni tulisi olla. Täällä on viitattu Julkisen sanan neuvostoon. Sen käytännöt ovat suhteellisen lieviä seuraamuksiltaan, koska se on vain Julkisen sanan neuvosto, ohjailleva, neuvoa antava elin ilman sanktioita. Tässä suhteessa katson, että laki ei kuitenkaan ole niin nykyaikainen kuin sen tulisi nykyajan elämäntilanteissa olla.

Yleiskeskustelu päättyy.

Puhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Myllyniemi ed. Kankaanniemen kannattamana ehdottanut, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy käsittelyn pohjaksi lakivaliokunnan ehdotuksen, äänestää "jaa"; joka hyväksyy käsittelyn pohjaksi ed. Myllyniemen ehdotuksen, äänestää "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 74 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 78. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt käsittelyn pohjaksi lakivaliokunnan ehdotuksen.

Yksityiskohtainen käsittely:

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelut

1. lakiehdotuksen 24 luvun 1—12 § ja luvun otsikko sekä 38 luvun 3 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

2. lakiehdotuksen 18 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

3) Hallituksen esitys laeiksi eräiden opetus- tointa koskevien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 10/2000 vp

Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 2/2000 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotukset yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotusten sisältö hyväksytään keskustelut-ta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

